

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

вул. Ст. Бандери, 12, м. Рівне, 33028, тел. (0362) 26-78-65, факс (0362) 26-37-15
E-mail: rectorat@rdgu.uar.net, код ЄДРПОУ 25736989

20.09.2020 № 01-09/77

Національному агентству
із забезпечення якості вищої освіти

Рівненський державний гуманітарний університет, детально ознайомившись з експертним висновком галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми «Середня освіта. Біологія та здоров'я людини» (далі ОП СОБз), вважає за необхідне представити власні обґрунтування щодо висновків ГЕР.

Під час формування цілей і програмних результатів навчання з огляду на відсутність стандарту вищої освіти зі спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) було враховано досвід подібних освітніх програм в інших закладах вищої освіти України, а також проаналізовано кваліфікації, які отримують випускники. У більшості закладів вищої освіти присвоюють кваліфікацію вчителя та викладача, а саме:

- 1) Херсонський державний університет (http://www.kspu.edu/About/Faculty/Faculty_of_biolog_geograf_ecol/DepartmentofHumanBiologyandImmunology/Educational_and_professional_programs.aspx);
- 2) Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова (<https://fpgoe.npu.edu.ua/ainmenu-5>);
- 3) Одеський національний університет імені І. І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/biology/spetsialnosti-ta-spetsializatsii>);

4) Глухівський національний педагогічний університет (https://drive.google.com/file/d/1f2ROyVpq3i2OIda47WAg_Kpd08tLcs4z/view);

5) Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (https://eenu.edu.ua/sites/default/files/Files/m._denna_so_biolta_zd._19.pdf);

6) Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка (<http://www.kogpi.edu.te.ua/images/stories/me/dokumentu/opp/2018/magister/biologiya%20m2.pdf>);

7) Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького (<https://ipn.cdu.edu.ua/index.php/abitur-menu/2014-02-07-01-15-52>).

В умовах відсутності стандарту вищої освіти та професійного стандарту зміст ОП СОБз орієнтований на здобуття компетентностей, що свідчать про придатність випускників до працевлаштування і подальшого навчання за професіями згідно з класифікатором ДК 003:2010: вчитель закладу загальної середньої освіти, викладач закладу вищої освіти, викладач професійно-технічного навчального закладу, методист-валеолог, педагог-валеолог.

Це досягається за рахунок такої структури освітніх компонентів:

– освітні компоненти, спрямовані на здобуття компетентностей **вчителя**:

ОК11 Методика навчання біології та основ здоров'я (ОП 2019 р.);

ОК12 Інноваційні технології навчання біології та основ здоров'я;

ОК14 Виробнича (педагогічна) практика (6 тижнів, 9 кредитів; бази практик – заклади загальної середньої освіти);

ОК16 Передатестаційна практика;

ВК11 Методика проведення екскурсій з біології;

ВК12 Методика розв'язування задач з біології;

ВК15 Позакласна робота з біології та основ здоров'я;

ВК16 Натуралістична робота в закладах освіти;

– освітні компоненти, спрямовані на здобуття компетентностей **викладача**:

ОК01 Педагогіка вищої школи;

ОК02 Психологія вищої школи;

OK11 Методика навчання біології у вищій школі (ОП 2018 р.)
(OK11 Методика навчання біології та основ здоров'я (ОП 2019 р.));

OK15 Виробнича (асистентська) практика (4 тижні, 6 кредитів; бази практик
– заклади вищої освіти);

OK16 Передатестаційна практика;

– освітні компоненти, спрямовані на здобуття компетентностей за

предметною спеціальністю «Біологія та здоров'я людини»:

OK04 Методологія і методи наукових досліджень в біології;

OK07 Біогеоценологія;

OK08 Біорізноманіття;

OK09 Цитогенетичні основи розвитку організмів;

OK10 Історичний розвиток біологічних систем;

BK05 Регуляторні системи організму людини;

BK06 Основи етології;

BK07 Генетичний аналіз;

BK08 Молекулярна генетика;

BK09 Клітинна біотехнологія та генна інженерія;

BK10 Біобезпека і біоетика;

BK13 Фізіологія ВНД;

BK14 Порівняльна фізіологія;

– освітні компоненти, спрямовані на здобуття компетентностей **педагога-**

валеолога, методиста-валеолога:

OK6 Концепції здорового способу життя;

OK10 Історичний розвиток біологічних систем;

OK12 Інноваційні технології навчання біології та основ здоров'я;

OK13 Медико-біологічні, психологічні та валеологічні аспекти планування
сім'ї (ОП 2018 р.) (OK13 Медико-біологічні, психологічні та соціальні
аспекти здоров'язбереження (ОП 2019 р.));

BK05 Регуляторні системи організму людини;

BK13 Фізіологія ВНД;

BK15 Позакласна робота з біології та основ здоров'я.

Виробничі (педагогічна й асистентська) практики забезпечують підготовку фахівців у середовищі майбутньої професійної діяльності.

Кваліфікаційні (магістерські) роботи виконуються на завершальному етапі навчання здобувачів вищої освіти в університеті, а їх тематика охоплює всі сфери майбутньої професійної діяльності випускників за ОП СОБз.

Перегляд ОП здійснюється щорічно з урахуванням пропозицій усіх учасників освітнього процесу та стейкхолдерів.

ОП СОБз за 2019 р. враховує пропозиції роботодавців і здобувачів вищої освіти щодо переліку дисциплін, які стосуються вивчення основ здоров'я (http://www.rshu.edu.ua/images/osvitni_programi/osv_prog_mag_014_so_bio_ta_zd_lud_2019_3.pdf). Так, зважаючи на рецензії стейкхолдерів О. М. Турченко, В. Я. Левшенюка та Н. М. Букші, замість дисципліни обов'язкового освітнього компонента «Медико-біологічні, психологічні та валеологічні аспекти планування сім'ї» введено «Медико-біологічні, психологічні та соціальні аспекти здоров'язбереження», а зміст дисципліни «Методика навчання біології у вищій школі» став одним із змістових модулів дисципліни «**Методика навчання біології та основ здоров'я**». Ця інформація подана у звіті про самооцінювання ОП (п. 8.1, с. 66) та була повідомлена експертній групі під час виїзної експертизи.

Тобто зміст ОП СОБз у повному обсязі передбачає здобуття компетентностей, що необхідні майбутнім випускникам для подальшого працевлаштування і навчання за професіями згідно з класифікатором ДК 003:2010, а саме: вчитель закладу загальної середньої освіти, викладач закладу вищої освіти, викладач професійно-технічного навчального закладу, методист-валеолог, педагог-валеолог.

Стосовно зауваження експерта ГЕР щодо використання в освітньо-професійній програмі словосполучення «у закладах освіти різних типів» та присвоєння кваліфікацій вчителя, викладача варто зазначити, що згідно з Концепцією розвитку педагогічної освіти, затвердженої наказом МОН України від 16.07.2018 р. № 776 визначено, що ключовим завданням другого (магістерського) рівня вищої педагогічної освіти є підготовка

висококваліфікованих педагогічних працівників для усіх складників освіти (дошкільна освіта, повна загальна середня освіта, позашкільна освіта, спеціалізована освіта, професійна (професійно-технічна) освіта, фахова передвища освіта, вища освіта, освіта дорослих, у тому числі післядипломна освіта), які здатні розв'язувати складні задачі та проблеми навчання, виховання й розвитку, що передбачає проведення досліджень та / або здійснення інновацій, характеризується невизначеністю умов і вимог. Тобто складники освіти обумовлюють типи закладів освіти (заклади загальної середньої освіти, заклади вищої освіти і т. д.). У Концепції зазначено, що ступенева підготовка педагогічних працівників забезпечує педагогічними кадрами заклади освіти відповідних рівнів. У закладах загальної середньої освіти (на рівні профільної середньої освіти) та закладах фахової передвищої освіти на посадах *вчителів* і *викладачів* відповідно можуть працювати особи з освітою не нижче другого (магістерського) рівня вищої освіти. Тому присвоєння кваліфікації вчителя та викладача відповідає діючій станом на сьогодні Концепції розвитку педагогічної освіти, затвердженої профільним міністерством, а саме – МОН України, у підпорядкуванні якого знаходяться заклади освіти, що здійснюють підготовку педагогічних працівників. Присвоєння кваліфікації вчителя і викладача значно розширює можливості працевлаштування випускників. Про це наголошували стейкхолдери під час зустрічі з експертами при проведенні акредитаційної експертизи, що зазначено у звіті експертної групи (критерій 2, п. 3).

Зауваження експерта ГЕР щодо «державного екзамену» є некоректним, оскільки в навчальному плані згідно з ОП СОБз така форма атестації відсутня.

Атестація випускників ОП СОБз спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи, оскільки стандарт вищої освіти зі спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) відсутній, тому форма атестації здобувачів вищої освіти визначається закладом вищої освіти.

Згідно з «Методичними рекомендаціями щодо розроблення стандартів вищої освіти» (наказ МОН України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу

МОН України від 01.10.2019 р. № 1254)), зокрема в розділі 6 «Форми атестації здобувачів вищої освіти» зазначено, що атестація здійснюється за такими формами: публічний захист (демонстрація) кваліфікаційної роботи; атестаційний іспит; єдиний державний кваліфікаційний іспит за спеціальністю в установленому порядку. Розробникам стандартів рекомендовано обрати одну або дві обов'язкові форми атестації, тобто допускається одна форма атестації, а саме – публічний захист (демонстрація) кваліфікаційної роботи. А також розробникам стандартів рекомендовано при визначенні вимог щодо атестації здобувачів вищої освіти не обмежувати академічну автономію закладів вищої освіти.

На думку розробників ОП СОБз, саме кваліфікаційна (магістерська) робота є науково-практичним доробком, що містить науково обгрунтовані теоретичні та експериментальні результати, висновки та рекомендації і свідчить про спроможність здобувача вищої освіти самостійно проводити наукові дослідження та безпосередньо пов'язана з узагальненим об'єктом діяльності фахівця відповідного освітнього рівня (магістр).

Сподіваємося, що затвердження стандартів вищої освіти і професійних стандартів забезпечить чіткі нормативні вимоги до підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини).

Погоджуємося з висновком експертної групи, зазначеної у звіті (п. 5. Інші спостереження), у тому, що відсутність нормативно-правового регулювання присвоєння кваліфікацій випускникам ЗВО ускладнює процедуру проведення акредитації освітніх програм.

Щодо зауваження до ПРН 1 «Знати базові основи психології та педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури і соціалізації особистості», то варто зазначити, що цей програмний результат навчання спрямований на формування соціальних навичок «soft skills» (загальна культура і соціалізація), необхідних для здобувачів вищої освіти, а не свідчить загалом про рівень опанування фахових знань з педагогіки і психології. Але водночас вдячні експерту ГЕР, що звернула увагу на некоректне формулювання ПРН 1.

Обов'язково внесемо відповідні правки до освітньої програми, а також включимо до обов'язкових компонентів кваліфікаційну (магістерську) роботу.

Варто зазначити, що викладачі випускової кафедри проф. Грицай Н. Б., доц. Сяська І. О., доц. Трохимчук І. М., доц. Ойцюсь Л. В., доц. Рудь О. Г., доц. Шевців М. В., доц. Гусаковська Т. М., ст. викладач Куцоконь Л. П., ст. викладач Денисюк Н. В. мають досвід роботи в закладах загальної середньої освіти та в закладах позашкільної освіти. Гарант ОП проф. Грицай Н. Б. є доктором педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія і методика навчання (біологія), що підтверджує спроможність якісної підготовки здобувачів вищої освіти за ОП «Середня освіта. Біологія та здоров'я людини» в Рівненському державному гуманітарному університеті.

Ректор

проф. Р. М. Постоловський

Виконавець: Грицай Н.Б., тел.: +380 67 355 16 82